

ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

Πίνακας περιεχομένων

A . Εισαγωγή	2
B. Εθνικές εκθέσεις	3
Κύπρος	3
Γαλλία	6
Ελλάδα	8
Ρουμανία	15
Βουλγαρία	18
Γ . Περίληψη όλων των χωρών	21
Δ. Παγκόσμια συμπεράσματα	24

Εισαγωγή

Οι ομάδες εστίασης σε κάθε χώρα εταίρο αποτελούν μέρος του πακέτου εργασίας 2. Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τη διερευνητική μελέτη που διεξήχθη από τους Ευρωπαίους εταίρους του έργου στην Ελλάδα, τη Γαλλία, την Κύπρο, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Αυτή η προκαταρκτική εργασία ολοκληρώνει την έρευνα που πραγματοποιήθηκε στις χώρες και συντονίστηκε και συντέθηκε από την Eutorique: τη δευτερογενή έρευνα και την ποσοτική έρευνα.

Τα αποτελέσματα των συζητήσεων των ομάδων εστίασης θα μας βοηθήσουν να αναπτύξουμε ένα πρόγραμμα σπουδών για το Πακέτο Εργασίας 3.

Θα πρέπει να απαντηθούν ερωτήσεις όπως οι ακόλουθες: Τι θεωρούν οι εκπαιδευτικοί σημαντικό για το θέμα, τις εμπειρίες που έχουν, τις προσωπικές τους ικανότητες στον τομέα της διαγενεακής μάθησης, της κλιματικής αλλαγής και της συμμετοχής των νέων.

Θα πρέπει να παρακινήσει τους συμμετέχοντες να συζητήσουν μεταξύ τους και να μας δώσει ιδέες.

Methodological approach

Focus groups

online (France, Cyprus,)
and face-to-face (Romania,
Greece, Bulgaria)

Study field

February and
March 2023

90 minutes

For each Focus
group

Teachers

34 in total

Οι περισσότερες από τις ομάδες εστίασης στο πλαίσιο του έργου Green Generations πραγματοποιήθηκαν ηλεκτρονικά και έλαβαν χώρα σε όλες τις χώρες εταίρους στις ακόλουθες ημερομηνίες:

Ημερομηνία της ομάδας εστίασης και χώρα	Αριθμός εκπαιδευτικών
Γαλλία (online): 17.02.2023	4
Κύπρος: 20 & 22.02.2023	6
Ρουμανία (διά ζώσης): 24.02.2023	9
Βουλγαρία: 10.03.2023	5
Ελλάδα: 28.02.2023	10

Συνολικά συμμετείχαν 34 εκπαιδευτικοί: εκπαιδευτικοί με διαφορετικό υπόβαθρο, τόσο από

Έργο: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000085830

δημόσια όσο και από ιδιωτικά σχολεία, τόσο σε ευνοημένες όσο και σε μειονεκτικές γειτονίες, και με ένα ευρύ φάσμα μαθητών (κοινωνικά, εθνικά και έμφυλα χαρακτηριστικά και μαθητές με αναπηρίες).

Εθνικές εκθέσεις

Περίληψη της ομάδας εστίασης - Κύπρος

Επισκόπηση

Αυτή η ομάδα εστίασης πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά στις 20 και 22 Φεβρουαρίου 2023. Συμμετείχαν 6 εκπαιδευτικοί (όλες γυναίκες) και δύο στελέχη της Synthesis.

Ηλικία	39, 36, 36, 56, 38, 41
Φύλο	6 γυναίκες
Διδακτική εμπειρία	26 χρόνια υπηρεσίας
Τύπος παιδαγωγικής προσέγγισης	Μάθηση βασισμένης στο έργο, συνεργατική και παραδοσιακή μάθηση
Προφίλ μαθητών	Ανάμεικτο κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο
Τύπος σχολείου	1 νηπιαγωγείο, 4 δημοτικά, 1 λύκειο, 2 επαρχιακά και 4 αστικά σχολεία

Αυθόρμητοι συνειρμοί και αναπαραστάσεις της Κλιματικής Αλλαγής:

Η κλιματική αλλαγή εξακολουθεί να μην είναι γνωστός όρος για τους εκπαιδευτικούς.

Κάποιοι ήταν πιο σίγουροι, άλλοι πιο διστακτικοί να δώσουν έναν ορισμό. Βάσει της συζήτησης, προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Τόσο αρνητικές όσο και θετικές συνδηλώσεις του όρου: Εικόνες καταστροφής, αφύσικα φαινόμενα έρχονται στο μυαλό.
- Ωστόσο, αναφέρεται επίσης ότι η κλιματική αλλαγή θα μπορούσε να είναι ένα φυσικό φαινόμενο, που προκύπτει από την εξέλιξη του ανθρώπινου είδους.

Κίνητρα, χρήσεις και έγκριση της κλιματικής αλλαγής στις εκπαιδευτικές πρακτικές

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Η κλιματική αλλαγή δεν αποτελεί ακόμη μέρος του επίσημου εκπαιδευτικού προγράμματος. Η εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή απαιτεί διαδραστική κατάρτιση για τους εκπαιδευτικούς.

Οι συμμετέχοντες αναφέρουν ότι έχουν διδάξει στο παρελθόν το θέμα της κλιματικής αλλαγής, ιδίως σε σχέση με την ανακύκλωση. Θεωρούν σημαντικό να ασχοληθούν με αυτό, ακόμη και αν ανέφεραν ότι δεν υπάρχει ειδική αναφορά στο πρόγραμμα σπουδών. Βάσει της συζήτησης, εξάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Σε γενικές γραμμές, υπάρχει περιορισμένη πρακτική μάθηση, διαδραστική εκπαίδευση και σχέδια μαθημάτων ή ειδικά κεφάλαια που ασχολούνται με το θέμα στο πρόγραμμα σπουδών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τις αναφορές των συμμετεχόντων, δεν υπάρχει ειδικό κεφάλαιο στα προγράμματα σπουδών οποιουδήποτε επιπέδου (προσχολικής, πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας/λυκειακής εκπαίδευσης), το οποίο να είναι αφιερωμένο στο θέμα της κλιματικής αλλαγής, με εξαίρεση 1-2 περιπτώσεις.
- Υπάρχει στο νηπιαγωγείο, ως θέμα ελεύθερης επιλογής από τους νηπιαγωγούς, κάποια αναφορά σε αυτό στο δημοτικό σχολείο που έχει να κάνει κυρίως με την καλλιέργεια οικολογικής συνείδησης σχετικά με τις πράξεις μας και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα.
- Ωστόσο, αυτό είναι λιγότερο εμφανές στα γυμνάσια/λύκεια σχολεία, λόγω της πίεσης για την ολοκλήρωση του προγράμματος σπουδών, που δεν αφήνει περιθώρια για μεγάλη ελευθερία να εμβαθύνει κανείς στο θέμα.
- Προκύπτει ότι, καθώς το επίπεδο εκπαίδευσης εξελίσσεται, είναι λιγότερο πιθανό να δούμε αυτό το θέμα να εξετάζεται εκτενώς. Έτσι, εναπόκειται μόνο στον εκπαιδευτικό από δική του πρωτοβουλία να παραδώσει ένα μάθημα για την κλιματική αλλαγή και να το συνδέσει με το πρόγραμμα σπουδών ή ως έργο.

Αυθόρμητοι συνειρμοί και αναπαράστάσεις της διαγενεακής μάθησης

Η διαγενεακή μάθηση είναι ένας άγνωστος όρος για τους εκπαιδευτικούς.

Οι συμμετέχοντες, σχεδόν στο σύνολό τους, ανέφεραν ότι δεν είχαν ακούσει ποτέ πριν τον όρο, αλλά μπορούσαν να συμπεράνουν τη σημασία του όρου από την ετυμολογία του. Αντιλήφθηκαν ότι πρόκειται για την ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ των γενεών.

Κίνητρα, χρήσεις και έγκριση της διαγενεακής μάθησης στις εκπαιδευτικές πρακτικές

Οι διαγενεακές παιδαγωγικές μέθοδοι δεν είναι ακόμη πολύ γνωστές στους εκπαιδευτικούς.

Οι εκπαιδευτικοί ήταν απρόθυμοι να δώσουν παραδείγματα διαγενεακής παιδαγωγικής που εφαρμόζουν στην καθημερινή τους πρακτική.

Ανέφεραν ότι πιθανώς συνέβη περιστασιακά, αλλά δεν φάνηκε να έχουν κίνητρο να το επιδιώξουν εκτενώς. Αντιλήφθηκαν ότι θα ήταν σημαντικό να διερευνηθεί η εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή.

Ο συμμετέχων αναφέρεται στη συζήτηση για την αλλαγή των εποχών: «Οι μεγαλύτεροι άνθρωποι έζησαν τις 4 διαφορετικές εποχές, ώστε να μπορούν να εξηγήσουν στους νεότερους μαθητές πώς ήταν οι διαφορετικές εποχές. Και οι μαθητές μπορούν να εξηγήσουν πώς βιώνουν τις εποχές τώρα, για παράδειγμα πώς τα καλοκαίρια είναι πάρα πολύ ζεστά».

Ευκαιρία για διαγενεακή μάθηση

Οι διαγενεακές παιδαγωγικές εφαρμόζονται από τους εκπαιδευτικούς ακόμη και εν αγνοία τους.

Οι εκπαιδευτικοί δεν ανέφεραν συγκεκριμένα παραδείγματα διαγενεακής μάθησης, εκτός από τα παραδείγματα του εγγονιού και του παππού/γιαγιάς.

Συμπεράσματα

Ήταν προφανές ότι:

- Οι εκπαιδευτικοί περιορίζονται από τον διαθέσιμο χρόνο και την ποσότητα του περιεχομένου που πρέπει να διδάξουν.
- Οι προτεραιότητες του εθνικού προγράμματος σπουδών εμποδίζουν τους εκπαιδευτικούς να εργαστούν σε πρόσθετα έργα.
- Το σχολείο εξακολουθεί να φαίνεται να απομακρύνεται από εξωτερικούς παράγοντες, όπως άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.
- Πολύ περιορισμένη γνώση της διαγενεακής γνώσης και της αλληλεπίδρασης/εφαρμογής στο σχολείο.
- Υπάρχουν δυνατότητες για την εκπαίδευση σχετικά με την κλιματική αλλαγή και τη διαγενεακή μάθηση, εάν υπάρχει:
 - κατάλληλη κατάρτιση, πρακτική μάθηση, διαδραστικά εργαστήρια
 - ένα υποστηρικτικό σχολικό περιβάλλον
 - ενσωμάτωσή της στο πρόγραμμα σπουδών

Περίληψη της ομάδας εστίασης - Γαλλία

Επισκόπηση

Η ομάδα εστίασης διεξήχθη διαδικτυακά με τέσσερις εκπαιδευτικούς που διδάσκουν παιδιά ηλικίας 9 έως 11 ετών. Δύο άνδρες και δύο γυναίκες, που διδάσκουν σε δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα.

Οι εκπαιδευτικοί είναι μεταξύ 35 και 45 ετών και έχουν περισσότερα από 10 χρόνια προϋπηρεσίας. Τα εν λόγω σχολεία βρίσκονται στο Παρίσι και σε προάστιο.

Αυθόρμητοι συνειρμοί και αναπαραστάσεις της διαγενεακής μάθησης Ευαισθητοποίηση γύρω από το θέμα και τα στοιχεία του πλαισίου:

Οι καθηγητές και κατ' επέκταση τα γαλλικά σχολεία δεν γνωρίζουν πολύ καλά τα σχετικά θέματα. Στο πλαίσιο του εθνικού εκπαιδευτικού προγράμματος, υπάρχει ελάχιστη ή καθόλου κατάρτιση σε περιβαλλοντικά θέματα: «το ζήτημα του περιβάλλοντος είναι σχεδόν ανύπαρκτο, αφηρημένο, υπό κατασκευή, αλλά σχετικά με τη συνεισφορά των προγραμμάτων σε εργαλεία είμαστε στην αρχή, δεν είμαστε αρκετά εκπαιδευμένοι. Κάποιοι εκδότες εκδίδουν μερικά εγχειρίδια για το θέμα, αλλά είναι πολύ πρόσφατα, και τα παρακάμπτουμε, δεν είναι κεντρικά, αυτά είναι τα πιο σύντομα κεφάλαια, θεωρούμε ότι προς το παρόν δεν είναι υπόθεση της εθνικής εκπαίδευσης».

Είναι δύσκολο να αντιληφθεί κανείς το ζήτημα της διαγενεακής μάθησης με το διδακτικό προσωπικό. Το γαλλικό σχολείο γίνεται πολιτισμικά αντιληπτό ως ένας κλειστός χώρος όπου έχουν θέση μόνο οι δεξιότητες και τα προγράμματα που αναγνωρίζονται από την εθνική εκπαίδευση:

«Υπάρχει ένα πρόβλημα στη Γαλλία, είναι ότι το σχολείο πρέπει να είναι ένα παρεκκλήσι, ένας κλειστός χώρος, στη βάση το σχολείο της δημοκρατίας ήταν να κάνει μαύρους ουσάρους της δημοκρατίας, και είναι πάντα κακό να βλέπεις όταν μπαίνουν οι γονείς. Προσωπικά, είναι λάθος, η κοινωνία πρέπει να προσεγγίσει την οικογένεια και το αντίστροφο, ειδικά για τα παιδιά που δεν έχουν αυτό το πολιτιστικό κεφάλαιο, είναι στο χέρι του σχολείου να προσεγγίσει τις οικογένειες και εκτός από τις στιγμές των μεταγραφών δεν υπάρχει ποτέ καμία συνεργατική εργασία στα έργα. Και οι οικογένειες συχνά δεν προσφέρουν εθελοντικά την συνεργασία τους. Νομίζω ότι προέρχεται από το σχολείο που δεν προσφέρει και ξαφνικά οι γονείς υποχωρούν και δεν επιστρέφουν. Είναι πολιτισμικό το ζήτημα».

Ενδιαφέρον για το θέμα :

Όταν αναφέρεται το θέμα, υπάρχει μια γενική έλλειψη γνώσης ως προς το περίγραμμα που μπορεί να λάβει ο όρος «διαγενεακή». Παρόλα αυτά, το θέμα ενδιαφέρει τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς, οι οποίοι αγωνίζονται για ένα άνοιγμα του σχολείου προς την κοινωνία των πολιτών.

«Μου φαίνεται απαραίτητο να το σκεφτόμαστε έτσι, γιατί διαφορετικά υπάρχει ένα μέρος των εμπειριών που βιώνουν τα παιδιά στο σχολείο που μένει στο σχολείο και όμως είναι σημαντικό να το μοιραζόμαστε».

Εμπόδια που σημειώθηκαν:

- Ο καθηγητής γαλλικών έχει μια κλασική αρχική εκπαίδευση. Μόλις αναλάβει τη θέση του, η προσφερόμενη κατάρτιση ανταποκρίνεται ελάχιστα ή καθόλου στις ανάγκες, τις επιθυμίες, την επιθυμία του να αγκυροβολήσει στα σύγχρονα θέματα (βλ. ανατροφοδότηση της OCCE σχετικά με την έλλειψη νοήματος στη μάθηση). «Μας προσφέρεται πάντα πολύ τεχνική εκπαίδευση στα γαλλικά μαθηματικά».

- Ο χρόνος είναι ένας δεύτερος περιορισμός που είναι εγγενής στη γαλλική εκπαίδευση. Ένα πολύ γεμάτο πρόγραμμα, υποχρεωτικές συναφείς δραστηριότητες που επιβαρύνουν το πρόγραμμα,

Έργο: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000085830

αφήνοντας ελάχιστο χώρο για εξωτερικές δραστηριότητες, αν αυτές δεν προβλέπονται).

«Προσπαθούμε εδώ και πολύ καιρό να δημιουργήσουμε γέφυρες με έναν κοινό κύκλο, αλλά στην πράξη δεν λειτουργεί. Στο δημοτικό σχολείο, πρέπει να υπάρχει θέληση και πρωτοβουλία εκ μέρους των εκπαιδευτικών.»

- Η δυσκολία της προσέλευσης ενός ομιλητή εκτός του κύκλου της Εθνικής Παιδείας, το προτιμώμενο σημείο εισόδου παραμένει ο εκπαιδευτικός, ο οποίος οφείλει να πείσει τη διεύθυνσή του για το ενδιαφέρον του προτεινόμενου έργου.

- Το σχολείο εξακολουθεί να είναι ένα μέρος που παραμένει ένα καταφύγιο για τις οικογένειες. Πολύ λίγες γέφυρες για να ενισχυθεί ο δεσμός μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών εκτός από τα κλασικά αιτήματα για σχολικές εκδρομές και άλλες εορταστικές εκδηλώσεις. «Στη Γαλλία το σχολείο πρέπει να είναι ένα παρεκκλήσι, ένας κλειστός χώρος, στη βάση το σχολείο της δημοκρατίας ήταν για να φτιάχνει μαύρους ουσάρους της δημοκρατίας, και πάντα αποδοκιμάζεται όταν φέρνουμε τους γονείς. Προσωπικά, είναι λάθος, η κοινωνία πρέπει να προσεγγίσει την οικογένεια και το αντίστροφο, ειδικά για τα παιδιά που δεν έχουν αυτό το πολιτιστικό κεφάλαιο, είναι στο χέρι του σχολείου να προσεγγίσει τις οικογένειες και εκτός από τις στιγμές των μεταγραφών δεν υπάρχει ποτέ καμία συλλογική εργασία στα έργα. Και οι οικογένειες συχνά δεν περνούν και την πόρτα. Νομίζω ότι προέρχεται από το σχολείο που δεν προσφέρει και ξαφνικά οι γονείς υποχωρούν και δεν επιστρέφουν. Είναι πολιτισμικό το ζήτημα.»

- Περιορισμένη επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών, καμία κουλτούρα διαμοιρασμού στο διδακτικό περιβάλλον, γεγονός που τους τοποθετεί σε μια κλασική ρουτίνα όπου οι δυνατότητες συνεργασίας είναι λίγες ή σχεδόν ανύπαρκτες.

Μοχλοί που συζητήθηκαν:

- Ενσωμάτωση των σχεδίων στη διαχρονικότητα των σχολικών έργων, προκειμένου να διευκολυνθεί η αγκύρωση των παρεμβάσεων με όλο το διδακτικό προσωπικό. «Υπάρχουν διάφορες παράμετροι: αλλαγή των προγραμμάτων για να επανέλθει το θέμα αυτό στο επίκεντρο, εθνική βούληση μέσω επιθεώρησης και πρυτανείας, ένταξή του στο σχολικό πρόγραμμα. Το σχολικό σχέδιο είναι πολύ σημαντικό. Υπάρχουν διαφορετικές συμμετοχές, αλλά πρέπει να γίνει με σφαιρικό και συλλογικό τρόπο, και όχι σε διάστημα ενός έτους, αλλά σταθεροποιημένο στο χρόνο.»

- Προώθηση της διάδοσης των προτάσεων «έργου» από τον εκπαιδευτικό που παραμένει ο πιο προσιτός πρεσβευτής για την είσοδο στο σχολείο.

- Να συμβουλευέστε τα ημερολόγια εγκαίρως για να αποφύγετε την υπερβολική πρόσκληση εκπαιδευτικών κατά τη διάρκεια δημοφιλών περιόδων (κύκλος κολύμβησης, θερινή κατασκήνωση και άλλα επαναλαμβανόμενα προγράμματα).

- Προώθηση των ανταλλαγών μεταξύ εκπαιδευτικών με εγκάρσιο τρόπο: τόσο για την ανταλλαγή πρακτικών όσο και για το άνοιγμα του παγκόσμιου σχολείου.

- Προώθηση προτάσεων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (για να ξεπεραστούν τα χρονικά προβλήματα) με παράλληλη διατήρηση της μορφής των συναντήσεων που είναι εφάπαξ (για να ενισχυθεί η αποστροφή και το άνοιγμα των εκπαιδευτικών και κατ' επέκταση από το σχολείο προς τις οικογένειες)

Περίληψη της ομάδας εστίασης - Ελλάδα

Έργο: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000085830

Επισκόπηση

Ηλικία	30-58 χρονών
Φύλο	5 γυναίκες, 5 άνδρες
Προφίλ μαθητών	μαθητές με διαφορετικό πολιτισμικό και κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο, μαθητές με ήπιες πρόσθετες εκπαιδευτικές ανάγκες (ένας εκπαιδευτικός είναι υποστηρικτικός εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής)
Τύπος σχολείου	Δημοτικό σχολείο σε περιαστική περιοχή

Αυθόρμητοι συνειρμοί και αναπαραστάσεις της Εκπαίδευσης για την Κλιματική Αλλαγή:

Η εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή προκάλεσε διαφορετικές αναπαραστάσεις στο μυαλό των εκπαιδευτικών. Ορισμένες από αυτές επικεντρώθηκαν στις δράσεις που αναλαμβάνουμε για την πρόληψη της κλιματικής αλλαγής, ενώ άλλες έδωσαν έμφαση στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής μέσω αρνητικών συνειρμών. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στη χρήση των επιθέτων «αναγκαίο» και «επείγον» ως ενδεικτικών της επείγουσας ανάγκης για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής.

Λέξεις-κλειδιά και εικόνες που αναφέρονται σε **δράσεις φιλικές προς το κλίμα - πράσινες πρακτικές:** ανακύκλωση, πρόληψη της σπατάλης ενέργειας, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, δενδροφύτευση

Λέξεις-κλειδιά και εικόνες που αναφέρονται σε **αρνητικούς συνειρμούς της κλιματικής αλλαγής:** τρύπτα του όζοντος, λιώσιμο των πάγων, καυσαέρια, καταστροφή, αποψίλωση των δασών, πλανήτη σε κίνδυνο, απουσία εποχών, υπερθέρμανση του πλανήτη.

Αυθόρμητοι συνειρμοί και αναπαραστάσεις της Εκπαίδευσης για την Κλιματική Αλλαγή - Εισαγωγή της Εκπαίδευσης για την Κλιματική Αλλαγή στους μαθητές

Ακόμη και αν οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν εμπειρία στη διδασκαλία της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή με συστηματικό τρόπο (ενσωματωμένη στο επίσημο πρόγραμμα σπουδών), πρότειναν τις ακόλουθες προσεγγίσεις για την εισαγωγή της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή σε κάποιον που δεν την έχει ακούσει ποτέ. Οι εκπαιδευτικοί της Ομάδας Εστίασης (ΟΕ) 1 επικεντρώθηκαν περισσότερο στον ορισμό-περιγραφή της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή, ενώ εκείνοι της ΟΕ2 επικεντρώθηκαν στις διδακτικές προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται για την εισαγωγή των μαθητών σε αυτό το είδος εκπαίδευσης.

Ορισμός της Εκπαίδευσης για την Κλιματική Αλλαγή (ΟΕ1)

1. Θα το χαρακτήριζαν ως μια συστηματική δράση ή δραστηριότητα που «υλοποιείται σε επίσημο (σχολικό) ή μη επίσημο περιβάλλον, προκειμένου να αναπτυχθούν για το κοινό-στόχο (π.χ. μαθητές) γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τον τρόπο προσαρμογής σε ακραία κλιματικά φαινόμενα και την υιοθέτηση φιλικών προς το περιβάλλον συμπεριφορών που θα συμβάλουν στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, όπως η ανακύκλωση, η εξοικονόμηση ενέργειας κ.λπ.». (Σ1 της ΟΕ1). Ή

Έργο: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000085830

2. Ως «μία κοινή προσπάθεια ώστε να μπορέσουμε όλοι να συμβάλουμε στη μείωση του ρυθμού της κλιματικής αλλαγής». (Σ2 της ΟΕ1).

Διδακτικές προσεγγίσεις για την εισαγωγή των μαθητών στην εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή (ΟΕ2)

1. Μάθηση βασισμένη σε παιχνίδια: «Θα προσπαθούσα να το παρουσιάσω μέσω ενός παιχνιδιού, όπως ένα παζλ ή ένα διασυνδεδεμένο δίκτυο από εικόνες, όπου μια ανθρώπινη ενέργεια θα οδηγούσε σε ένα περιβαλλοντικό φαινόμενο και στις συνέπειές του για το περιβάλλον» (Σ2 της ΟΕ2).
2. Χρήση βίντεο: «τα βίντεο, όπως και τα ντοκιμαντέρ, μπορούν να δράσουν με τον ίδιο τρόπο, παρουσιάζοντας τη διαδικασία του τρόπου με τον οποίο ο άνθρωπος επηρέασε το παγκόσμιο οικοσύστημα, από τη χλωρίδα μέχρι την πανίδα και την καθημερινή ζωή των ανθρώπων». (Σ4 της ΟΕ2)
3. Διερευνητική διδακτική προσέγγιση: «για να ενθαρρύνω τους μαθητές να σκέφτονται κριτικά πριν τους παρουσιάσω τα ίδια τα γεγονότα». (Σ3 της ΟΕ2)

Κίνητρα, χρήσεις και έγκριση της κλιματικής αλλαγής στις εκπαιδευτικές πρακτικές.

Τα κίνητρα των εκπαιδευτικών πηγάζουν κυρίως από την ανάγκη να δώσουν στους μαθητές ερεθίσματα για φιλικές προς το περιβάλλον συμπεριφορές και να ικανοποιήσουν την περιέργεια των μαθητών για ουσιαστικά μαθησιακά περιβάλλοντα που αντιμετωπίζουν τις σημερινές περιβαλλοντικές προκλήσεις. Όπως τονίζει ο Σ4 της ΟΕ2: «...παρατηρώ ότι οι μαθητές είναι πιο περιέργοι να μάθουν και να συζητήσουν πράγματα που επηρεάζουν την καθημερινή τους ζωή αντί για τετριμμένες πληροφορίες που δεν έχουν καμία εφαρμογή στις σημερινές περιβαλλοντικές προκλήσεις».

3 στους 10 εκπαιδευτικούς δήλωσαν ότι το κίνητρό τους πηγάζει από την ανάγκη να καταστήσουν τους μαθητές προσαρμόσιμους στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, ώστε να προετοιμαστούν για το πώς θα τις αντιμετωπίσουν τις επόμενες δεκαετίες. Όπως τονίζει ο Σ4 της ΟΕ1: «Θέλω οι μαθητές να είναι προετοιμασμένοι για το μέλλον τους στον πλανήτη Γη και επίσης να μπορούν να αντιμετωπίσουν δύσκολες καταστάσεις».

4 στους 10 εκπαιδευτικούς θεωρούν κίνητρο και πρόκληση να εισάγουν την Εκπαίδευση για την Κλιματική Αλλαγή στο επίσημο πρόγραμμα σπουδών - ακόμη και σε φαινομενικά μη συναφή μαθήματα, όπως η Ιστορία. Όπως αναφέρει ο Σ1 της ΟΕ2: «Π1: Θα προσθέσω κάτι σε αυτό που είπτε ο Σ4. Θεωρώ επίσης πρόκληση και κίνητρο για μένα - ως εκπαιδευτικό - να εισάγω ένα νέο θέμα στη διδασκαλία μου, χωρίς να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του επίσημου προγράμματος σπουδών». Και η Σ6 της ΟΕ1 συμπληρώνει: «Αν δεν μπορεί να αντιστραφεί, τουλάχιστον μπορούμε να μετριάσουμε τις επιπτώσεις της και να προσαρμοστούμε στις συνέπειές της».

9 στους 10 εκπαιδευτικούς έχουν ήδη ασχοληθεί με την κλιματική αλλαγή στην τάξη. Ο Σ6 της ΟΕ1 υπογράμμισε τη διαθεματικότητα στην παροχή εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή μέσω διαφορετικών μαθημάτων. Πιο συγκεκριμένα: «Για παράδειγμα, έχουμε ασχοληθεί με την κλιματική αλλαγή στο πλαίσιο της κοινωνικής και πολιτικής εκπαίδευσης για την ευθύνη των πολιτών, του κράτους και άλλων οργανισμών σχετικά με... το περιβάλλον και την αντιμετώπιση των πυρκαγιών...». Επιπλέον, ο Σ1 της ΟΕ2 ανέφερε ότι «είμαι διστακτικός στην υποβολή αιτήσεων για τέτοια προγράμματα εκτός σχολείου, επειδή η γραφειοκρατία είναι εκτεταμένη και ο χρόνος είναι περιορισμένος για τέτοιες δραστηριότητες σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών».

1 στους 10 εκπαιδευτικούς ασχολήθηκε με την κλιματική αλλαγή μόνο μέσω των θεμάτων και των αντίστοιχων κεφαλαίων του επίσημου προγράμματος σπουδών (π.χ. Γεωγραφία). Ο Σ3 του

ΟΕ2 τόνισε ότι «Εκτός από τα μαθήματα που έχουν κεφάλαια που επικεντρώνονται στα φαινόμενα της κλιματικής αλλαγής, όπως η Νεοελληνική Γλώσσα και η Γεωγραφία, δεν έχω εμβαθύνει στο θέμα».

Οι εμπειρίες των εκπαιδευτικών από την εισαγωγή της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή στο πρόγραμμα σπουδών

Οι εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν θετικά την εμπειρία τους από την ενασχόλησή τους με την κλιματική αλλαγή. Αυτό το «συναίσθημα» συνδεόταν κυρίως με το αυξημένο ενδιαφέρον και την περιέργεια των μαθητών και την προθυμία τους να αναλάβουν δράση για τη διερεύνηση βιώσιμων λύσεων.

Ένας εκπαιδευτικός (Σ5 της ΟΕ1) αναφέρθηκε στο γεγονός ότι η πλειοψηφία των μαθητών είχε ήδη ενημερωθεί από τους γονείς τους για την κλιματική αλλαγή- επομένως, η δραστηριότητα ήταν ευκολότερο να εφαρμοστεί. Στο πλαίσιο αυτό, ο εκπαιδευτικός τόνισε **τον ρόλο των γονέων στη διαμόρφωση της προσωπικότητας των παιδιών και τη δυνατότητα συνεργασίας μεταξύ του σχολείου και των γονέων των μαθητών** για την αύξηση του αντίκτυπου της δραστηριότητας-έργου.

Παραδείγματα δραστηριοτήτων που επικεντρώνονται στην κλιματική αλλαγή

1. Ζωγραφική, κατασκευή αφισών-παζλ, δημιουργία προσκλήσεων, παρακολούθηση σύντομων βίντεο, δραματοποίηση παραμυθιών - π.χ. Το δέντρο που έδινε
2. Βιωματικές εμπειρίες, όπως εκδρομές στη φύση, φύτευση-πότισμα
3. Ανακύκλωση χαρτιού και κατακιών μπουκαλιών

Οι εκπαιδευτικοί υπογράμμισαν τη σημασία της σύνδεσης της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή με την καθημερινή ζωή των μαθητών, προκειμένου να δουν ένα απότομο αποτέλεσμα και να αντιληφθούν τη διαδικασία των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής από το τοπικό στο παγκόσμιο επίπεδο.

Προκλήσεις κατά την εισαγωγή της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή στο πρόγραμμα σπουδών

Μεταξύ των επικρατέστερων απαντήσεων ήταν οι ακόλουθες:

1. **Πρόγραμμα σπουδών με περιορισμένο χρόνο:** "(Σ1 της ΟΕ1).
2. **Αριθμός μαθητών στην τάξη.** «Επίσης, σίγουρα τα πράγματα θα ήταν ευκολότερα με μικρότερο αριθμό παιδιών στην τάξη» ανέφερε ο Σ1 της ΟΕ1
3. **Πρόγραμμα σπουδών με επίκεντρο τις εξετάσεις.** Η εισαγωγή της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή είναι πιο δύσκολη για τους εκπαιδευτικούς, καθώς πρέπει να διαχειριστούν ένα εκτεταμένο πρόγραμμα σπουδών και εντατικές περιόδους εξετάσεων. Όπως τονίζει ο Σ2 της ΟΕ1: «Υποθέτω ότι το θέμα αυτό είναι ακόμη πιο δύσκολο για τους εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που πρέπει να υλοποιήσουν πολλές εξετάσεις κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους».
4. **Γραφειοκρατικές διαδικασίες:** «...οι γραφειοκρατικές διαδικασίες των ελληνικών εκπαιδευτικών συστημάτων που καθιστούν δύσκολη την υλοποίηση έργων εκτός σχολείου ή τη συμμετοχή εξωτερικών φορέων... Τα πάντα χρειάζονται επιπλέον γραφειοκρατία, ακόμη και για να μπει ένα άτομο, εκτός από το προσωπικό του σχολείου ή τους γονείς, στην τάξη». (Σ1 της ΟΕ2).
5. **Έλλειψη γνώσεων και κατάρτισης των εκπαιδευτικών:** «...είναι αυτονόητο ότι κάποια στιγμή χρειάζεσαι υποστήριξη ή ιδέες για την υλοποίηση περαιτέρω δραστηριοτήτων". (Σ2 της ΟΕ2).
6. **Έλλειψη έτοιμων προς χρήση δραστηριοτήτων:** «...χρειαζόμαστε κατευθυντήριες γραμμές για το πώς να εφαρμόσουμε έργα ή να εισάγουμε έργα στο υπάρχον πρόγραμμα σπουδών...» (Σ4 της ΟΕ2).
7. **Καμία προηγούμενη γνώση των μαθητών από τα σπίτια τους.** Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αντιλήψεις και οι γνώσεις των γονέων των μαθητών είναι ελλιπείς ή απουσιάζουν εντελώς. «Κατά συνέπεια, υπάρχουν πράγματα ή συνειρμοί που πρέπει να διδαχθούν από το μηδέν σε ορισμένους μαθητές, γεγονός που οδηγεί σε καθυστέρηση σε συνδυασμό με το περιορισμένο σε χρόνο πρόγραμμα σπουδών». (Σ3 της ΟΕ1).

Φορείς για την προώθηση της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή στα ελληνικά σχολεία Οι εκπαιδευτικοί πρότειναν κυρίως μια προσέγγιση με πολλούς εμπλεκόμενους φορείς με την ενεργό συμμετοχή των ακόλουθων φορέων:

τοπικές αρχές & συμβούλια νεολαίας, διασχολική συνεργασία, οικολογικοί ακτιβιστές & εθελοντές, ΜΚΟ, γονείς

Παιδαγωγικές προσεγγίσεις για την εφαρμογή της κλιματικής αλλαγής στα σχολεία

- **Η βιωματική μάθηση** συμβάλλει στο να γίνει η κλιματική αλλαγή πιο κατανοητή και απτή για τους μαθητές. «Μπορούν να βγουν έξω και να παρατηρήσουν αυτές τις συνέπειες, προκειμένου να κατανοήσουν πώς τα οικοσυστήματα και οι ανθρώπινες ζωές επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από συγκεκριμένα φαινόμενα» (Σ2 της ΟΕ2). Ο Σ6 της ΟΕ2 πρότεινε τον συνδυασμό της **βιωματικής μάθησης με την ομαδική εργασία** υποστηρίζοντας ότι «...ο συνδυασμός της βιωματικής μάθησης με την ομαδική εργασία μπορεί να επιταχύνει τα μαθησιακά οφέλη και αποτελέσματα των μαθητών, φέρνοντας στην πράξη το μοντέλο της προσέγγισης ολόκληρης της κοινότητας ξεκινώντας από τη σχολική κοινότητα και τα μέλη της (μαθητές και εκπαιδευτικούς)».
- **Καθοδηγούμενη έρευνα**. «Αυτή η προσέγγιση θα επιτρέψει στους μαθητές να σκεφτούν κριτικά για την κλιματική αλλαγή και το αποτύπωμα των ανθρώπινων δράσεων, ενώ θα αναπτύξει επίσης τις δεξιότητες του 21ου αιώνα, όπως η δημιουργικότητα, σε μια προσπάθεια να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής» (Σ1 της ΟΕ1). Μαζί με αυτή την προσέγγιση, η **διερευνητική μάθηση** «μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να αναπτύξουν κριτική σκέψη και να κάνουν διασυνδέσεις μεταξύ των αιτιών και των αποτελεσμάτων της κλιματικής αλλαγής». (Σ3 της ΟΕ2).
- **Χρήση ψηφιακών εργαλείων, όπως βίντεο**
- **Μάθηση βασισμένη σε παιχνίδια**
- **Μάθηση με βάση το έργο** εντός της τάξης ή σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω έργων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- **Οικολογικός ακτιβισμός** (Σ3 της ΟΕ1) μέσω της συμμετοχής σε ακτιβιστικά έργα ή της έμπνευσης από οικολογικούς ακτιβιστές.
- **Η διεπιστημονικότητα και η συνεργατική διδασκαλία** «μπορούν να επιτρέψουν τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών, επιτρέποντάς τους να ενσωματώσουν την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή στα υπάρχοντα επίσημα προγράμματα σπουδών. Η προσέγγιση αυτή θα μπορεί επίσης να προσαρμοστεί εύκολα στο περιορισμένο χρονοδιάγραμμα». (Σ2 της ΟΕ2).

Εξέλιξη της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή στο σχολικό περιβάλλον

Οι μισοί από τους εκπαιδευτικούς δεν ήταν τόσο αισιόδοξοι για την εξέλιξη και την ενσωμάτωση της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή ως μέρος του επίσημου προγράμματος σπουδών. Παρόλο που αναγνωρίζουν ότι υπάρχει μια στροφή προς την ενσωμάτωση πράσινων δεξιοτήτων - μαζί με τις ψηφιακές - μέσω των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων που εφαρμόζονται τα τελευταία χρόνια, υπάρχουν κάποιοι παράγοντες που εμποδίζουν τη συστηματική ενσωμάτωση της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή στα σχολεία.

1. Δεν υπάρχει υποχρεωτικό ή προκαθορισμένο πλαίσιο για την παροχή εκπαίδευσης σχετικά με την κλιματική αλλαγή στα σχολεία. Πιο συγκεκριμένα, όπως τονίζει ο Σ2 της ΟΕ2 «Φυσικά, εναπόκειται στον εκπαιδευτικό να προετοιμαστεί για το πώς θα εισαγάγει την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή στο επίσημο πρόγραμμα σπουδών».
2. Έλλειψη πόρων που παρέχονται στους εκπαιδευτικούς. Όπως τονίζει ο Σ4 της ΟΕ2 «οι εκπαιδευτικοί, και πάλι, πρέπει να αναλάβουν μόνοι τους το φόρτο εργασίας της εύρεσης πόρων ή της ενημέρωσης για το θέμα».

Από την άλλη πλευρά, το άλλο μισό των εκπαιδευτικών βλέπει μια θετική εξέλιξη στην εισαγωγή της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή στα σχολεία, δεδομένου ότι παρατηρούν μια γενική ευαισθησία για το θέμα αυτό τα τελευταία χρόνια. Η προοπτική αυτή βασίζεται κυρίως σε δύο παραμέτρους:

1. Οι μαθητές εφαρμόζουν πράσινες πρακτικές μέσα και έξω από το σχολείο. Ενδεικτικά, ο Σ2 της ΟΕ1 αναφέρει ότι «οι μαθητές... δεν πετούν σκουπίδια, προσπαθούν να μεταδώσουν το μήνυμα της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής στην οικογένεια και τους φίλους τους». Και η Σ6 της ΟΕ1 συμπληρώνει ότι «οι μαθητές συλλέγουν τα πλαστικά καπάκια, ανακυκλώνουν τις μπαταρίες και τα ρίχνουν στους ειδικούς κάδους που παρέχει το σχολείο. Διατηρούν την αυλή καθαρή και φροντίζουν τα φυτά του κήπου». Τέλος, ο Σ5 της ΟΕ1 τονίζει ότι «η δένδροφύτευση και η ανακύκλωση είναι μεταξύ των πρακτικών που έχουν διατηρηθεί από τους μαθητές, γεγονός που δείχνει μια συνεπή και θετική πρόοδο προς την υιοθέτηση και μεταφορά πράσινων συμπεριφορών στην καθημερινότητά τους».
2. Σταδιακά αυξημένη συμμετοχή των σχολείων σε εθνικά και ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά προγράμματα που επικεντρώνονται στη βιωσιμότητα. Με τον τρόπο αυτό, τόσο οι μαθητές όσο και οι εκπαιδευτικοί εκπαιδεύονται σε πράσινες και βιώσιμες πρακτικές, τις οποίες θα μεταφέρουν στην καθημερινή τους ζωή επηρεάζοντας και τις οικογένειές τους.

Αυθόρμητοι συνειρμοί και αναπαραστάσεις της Διαγενεακής Μάθησης

Το «χάσμα γενεών» ήταν το πρώτο πράγμα που ήρθε στο μυαλό των εκπαιδευτικών όταν άκουσαν για τη διαγενεακή μάθηση. Και, στη συνέχεια, «κουλτούρα, παράδοση» ήταν από τις πιο συνηθισμένες απαντήσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών.

«Γενιές, αξίες, γνώσεις, ηλικία, ηλικιωμένοι, νέοι, έμπειροι, άπειροι» (Σ1 της ΟΕ1)
«Νέοι, διαφορά ηλικίας, χάσμα επικοινωνίας, ενδιαφέρον, τότε-τώρα». (Σ6 της ΟΕ1)
«Το πρώτο πράγμα είναι το χάσμα των γενεών, και στη συνέχεια, τα έθιμα, η παράδοση, η κουλτούρα». (Σ2 της ΟΕ2)
«Το χάσμα των γενεών, η γνώση και οι συμπεριφορές μεταφέρονται από γενιά σε γενιά θα έλεγα». (Σ4 της ΟΕ2)

Εισαγωγή στη διαγενεακή μάθηση: Οι εκπαιδευτικοί επικεντρώθηκαν στο πώς να εξηγήσουν τη μάθηση μεταξύ των γενεών και όχι σε διδακτικές προσεγγίσεις για την εισαγωγή της μάθησης μεταξύ των γενεών.

«Θα έλεγα απλώς ότι η διαγενεακή μάθηση είναι η γνώση που μεταφέρεται από τις παλαιότερες γενιές στις νεότερες». (Σ4 της ΟΕ1)
«Παρουσίαση εθίμων, εικόνων και οργάνωση ομάδων συνεργασίας μεταξύ μελών διαφορετικών ηλικιών». (Σ5 της ΟΕ1)
«Διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων, εκπαίδευση γονέων, υλοποίηση δράσεων μεταξύ διαφορετικών ηλικιακών ομάδων». (Σ6 της ΟΕ1)

Διαγενεακή μάθηση και εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή

«Η ανάμειξη πιο παραδοσιακών και πιο προοδευτικών τρόπων αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής μπορεί να οδηγήσει σε μια πολύ ισχυρή συνεργασία». (Σ3 της ΟΕ2)
«Συμφωνώ με τους συναδέλφους μου- η διαγενεακή μάθηση μπορεί να προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ των γενεών, οδηγώντας σε κοινές προσπάθειες για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής». (Σ1 της ΟΕ2)

Κίνητρα, χρήσεις και έγκριση της διαγενεακής μάθησης στις εκπαιδευτικές πρακτικές

Μόνο 3 εκπαιδευτικοί εφάρμοσαν σχέδια βασισμένα στη διαγενεακή προσέγγιση που επικεντρώθηκαν κυρίως στον πολιτισμό και την παράδοση, αλλά όχι με συστηματικό τρόπο. 1

Έργο: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000085830

εκπαιδευτικός έχει εμπλέξει μόνο μερικούς γονείς σε ένα έργο λόγω της προθυμίας τους. Οι υπόλοιποι εκπαιδευτικοί δεν έχουν σχετική εμπειρία.

«Ναι, εφάρμοσα ένα ενδοσχολικό πρόγραμμα - που δεν σχετίζεται με την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή - με θέμα την παράδοση της χώρας μας με τη Β' Δημοτικού». (Σ1 της ΟΕ1)
«Έχουμε υλοποιήσει ορισμένα έργα, αλλά όχι συστηματικά». (Σ4 της ΟΕ1)
«Υλοποίησα ένα πρόγραμμα, όπου μαζί με άλλους συναδέλφους, εμπλέξαμε γονείς και παππούδες σε δραστηριότητες για την προώθηση των τοπικών μας εθίμων με στόχο να κεντρίσουμε το ενδιαφέρον των μαθητών για την παράδοση και τον πολιτισμό». (Σ3 της ΟΕ2)

Θετικές πτυχές της διαγενεακής μάθησης

Συνεργασία και αλληλεπίδραση μεταξύ διαφορετικών γενεών «Ήταν πολύ ενδιαφέρον να δούμε πώς οι παλαιότερες και οι νεότερες γενιές μπορούν να συνεργαστούν και να δημιουργήσουν έργα που συνδυάζουν παραδοσιακά και σύγχρονα στοιχεία». (Σ3 της ΟΕ2)

Δημιουργία βιώσιμης μάθησης και αντίκτυπου στο οικοσύστημα «Θεωρώ τη διαγενεακή μάθηση πολύ χρήσιμη για τη δημιουργία βιώσιμης μάθησης και αντίκτυπου στο οικοσύστημα, καθώς οι παλαιότερες γενιές μπορούν να μεταδώσουν στις νεότερες γνώσεις και πρακτικές που έχουν λειτουργήσει στο παρελθόν - με τη σειρά τους, οι νεότερες γενιές θα εμπλουτίσουν αυτές τις πρακτικές με νέες πληροφορίες και σύγχρονες προσεγγίσεις». (Σ4 της ΟΕ1).

Ανταλλαγή γνώσεων «...οι νεότερες γενιές που έχουν άμεση πρόσβαση σε ψηφιακές πληροφορίες, μπορούν να βοηθήσουν τις μεγαλύτερες γενιές να βρουν εύκολους τρόπους να ενημερωθούν και να εφαρμόσουν πρακτικές βιωσιμότητας χρησιμοποιώντας την τεχνολογία». (Σ1 της ΟΕ2)

Σύνδεση του σχολείου με την ευρύτερη κοινότητα: «Έτσι, η συμμετοχή των ενηλίκων τους βοηθά να δουν έξω από το σχολείο και να προσπαθήσουν να δημιουργήσουν αντίκτυπο στην ευρύτερη τοπική κοινότητα». (Σ4 της ΟΕ2)

Κίνητρα, χρήσεις και έγκριση της διαγενεακής μάθησης στις εκπαιδευτικές πρακτικές

Εμπόδια/εμπόδια κατά την υλοποίηση διαγενεακών σχεδίων

Περιορισμένος χρόνος: «Όσον αφορά το διαγενεακό έργο που ανέφερα προηγουμένως, ο περιορισμένος χρόνος ήταν ένα εμπόδιο, αλλά το αποτέλεσμα δικαίωσε την προσπάθειά μας». (Σ1 της ΟΕ1)

Επίπεδο εμπλοκής των ενηλίκων «Αν και δεν έχω υλοποιήσει τέτοια έργα, έχω συναντήσει αυτό το εμπόδιο κατά την υλοποίηση άλλων έργων με ενήλικες». (Σ3 της ΟΕ1)

Συνεργασία μεταξύ μαθητών και γονέων: «Αν και ήταν μια πολύ ενδιαφέρουσα εμπειρία, στην αρχή ήταν δύσκολο να θέσουμε όρια μεταξύ γονέων και μαθητών, και από τις δύο πλευρές». (Σ3 της ΟΕ2)

Γραφειοκρατικός φόρτος εργασίας για τη συμμετοχή των μελών της κοινότητας: «Πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι για τον γραφειοκρατικό φόρτο εργασίας για τη συμμετοχή τους στις αντίστοιχες δραστηριότητες». (Σ2 της ΟΕ2)

Κίνητρα, χρήσεις και έγκριση της διαγενεακής μάθησης στις εκπαιδευτικές πρακτικές

Συμβουλές που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την υλοποίηση διαγενεακών σχεδίων

Σχεδιασμός μαθήματος: «...οι μαθησιακοί στόχοι, η διάρκεια, τα ενδιαφέροντα των μαθητών μου, οι συνεργασίες γενικότερα, είναι από τα πιο σημαντικά στοιχεία που πρέπει να λάβουμε υπόψη μας κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός διαγενεακού προγράμματος για την κλιματική αλλαγή». (Σ1 της ΟΕ1)

Οργάνωση της υλικοτεχνικής υποδομής: «Χωρίς να έχω εμπειρία από τη συγκεκριμένη προσέγγιση, ως αρχάριος ας πούμε, θα έλεγα ότι πρέπει να ξεκινήσουμε από την επιλογή των συμμετεχόντων, την οργάνωση του χώρου, αν η δραστηριότητα θα πραγματοποιηθεί εντός ή εκτός σχολείου, κάτι που θα μας υποδείξει ποιες γραφειοκρατικές διαδικασίες θα πρέπει να ακολουθήσουμε». (Σ2 της ΟΕ2)

Προετοιμασία των συμμετεχόντων: «...πολύ καλή αποσαφήνιση των εννοιών, εκπαίδευση του διδακτικού προσωπικού, ενημέρωση των γονέων και των μαθητών, λεπτομερής παρουσίαση της δομής

Έργο: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000085830

και των δράσεων του προγράμματος και εξασφάλιση της απαραίτητης υλικοτεχνικής υποδομής...» (Σ6 της ΟΕ1)

Δημιουργία κοινού οράματος: «Η δημιουργία ενός κοινού οράματος, ώστε όλες οι ηλικίες να προσπαθούν εξίσου, μακριά από διαφωνίες και συγκρούσεις, είναι επίσης ένας άλλος καθοριστικός παράγοντας για την επιτυχή υλοποίηση ενός έργου διαγενεακής μάθησης». (Σ2 της ΟΕ1)

Ενεργός συμμετοχή των γονέων: «...προκειμένου να εμπλακούν πλήρως οι γονείς, θα ενημέρωνα το σύλλογο γονέων και κηδεμόνων και θα ζητούσα την υποστήριξη και την ενεργό συμμετοχή τους». (Σ4 της ΟΕ1).

Εφαρμογή της προσέγγισης «από κάτω προς τα πάνω»: «Πιστεύω ότι πρέπει να εφαρμόσουμε μια προσέγγιση «από κάτω προς τα πάνω» για να εμπλέξουμε μέλη της κοινότητας από διαφορετικά υπόβαθρα, όπως τοπικές αρχές, γονείς, άτομα που εργάζονται σε ΜΚΟ, εθελοντές, οικολογικούς ακτιβιστές, ηλικιωμένους κ.λπ.». (Σ4 της ΟΕ2)

Διαθεματική συνεργασία των εκπαιδευτικών: «...μπορεί να χρειαστεί να ζητήσουμε βοήθεια από άλλους συναδέλφους που ενδιαφέρονται ή είναι πιο ικανοί να συμμετάσχουν στη δραστηριότητα». (Σ3 της ΟΕ2)

Κίνητρα, χρήσεις και έγκριση της διαγενεακής μάθησης στις εκπαιδευτικές πρακτικές

Σκέψεις σχετικά με τη διαγενεακή μάθηση και την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή

Διάδοση των σχολικών έργων στην τοπική κοινότητα: «Οι δράσεις αυτές μπορούν να κοινοποιούνται στον ιστότοπο του σχολείου, στις τοπικές εφημερίδες, προκειμένου να ενημερώνεται η τοπική κοινότητα για τις δράσεις που διοργανώνει το σχολείο και - ελπίζουμε - να αυξηθεί η συμμετοχή των μελών της κοινότητας». (Σ6 της ΟΕ1)

«Θα συμφωνήσω με την Σ3, ότι θεωρείται απαραίτητο να υπάρχει ένα κίνητρο-υποκίνηση που θα δημιουργήσει ένα αίσθημα ανταμοιβής στην κοινότητα». (Σ2 της ΟΕ1).

«Νομίζω ότι είναι σημαντικό να γνωστοποιείται ο αναμενόμενος αντίκτυπος της δραστηριότητας ή του έργου και να αναδεικνύονται τα αποτελέσματα για κάθε συγκεκριμένη ομάδα-στόχο». (Σ4 της ΟΕ2)

Υποστήριξη των εκπαιδευτικών μέσω πόρων και κατευθυντήριων γραμμών: «Η αλήθεια είναι ότι ο φόρτος εργασίας μας είναι ήδη μεγάλος και ο σχεδιασμός σχεδίων για ολόκληρη την κοινότητα απαιτεί χρόνο και πόρους». (Σ4 της ΟΕ1)

Υποστήριξη των εκπαιδευτικών από τις σχολικές αρχές: «Τέλος, η υποστήριξη του διευθυντή του σχολείου και των τοπικών αρχών (π.χ. δήμων) είναι επίσης πολύ σημαντική». (Σ5 της ΟΕ1)

Συμπληρωματικότητα των διαγενεακών σχεδίων: «Πρέπει να αναδείξουμε τη συμπληρωματικότητα του διαγενεακού σχεδίου με τις δράσεις των συμμετεχουσών ομάδων, για παράδειγμα των τοπικών αρχών (μέσω μιας τοπικής εκστρατείας για το περιβάλλον) ή των δραστηριοτήτων που υλοποιούν οι ΜΚΟ». (Σ1 της ΟΕ2)

Συμπεράσματα

Ήταν προφανές ότι:

- 4 στους 10 εκπαιδευτικούς θεωρούν κίνητρο και πρόκληση να εισάγουν την Εκπαίδευση για την Κλιματική Αλλαγή στο επίσημο πρόγραμμα σπουδών - ακόμη και σε φαινομενικά μη συναφή μαθήματα, όπως η Ιστορία.
- Τα περιορισμένα χρονικά προγράμματα σπουδών, η έλλειψη κατάρτισης των εκπαιδευτικών, η έλλειψη έτοιμων προς χρήση πόρων και οι γραφειοκρατικές διαδικασίες είναι από τις κύριες προκλήσεις για την εισαγωγή της εκπαίδευσης σχετικά με την κλιματική αλλαγή στο πρόγραμμα σπουδών.
- Οι εκπαιδευτικοί πρότειναν κυρίως μια προσέγγιση με πολλούς εμπλεκόμενους φορείς με την ενεργό συμμετοχή γονέων, μελών της τοπικής κοινότητας, ΜΚΟ, οικολογικών ακτιβιστών, τοπικών αρχών κ.λπ. για την προώθηση της εκπαίδευσης σχετικά με την κλιματική αλλαγή.

Έργο: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000085830

- Μεταξύ των κυριότερων εμποδίων για την υλοποίηση προγραμμάτων διαγενεακής μάθησης είναι το χρονικά περιορισμένο πρόγραμμα σπουδών, το επίπεδο εμπλοκής των ενηλίκων, η συνεργασία μεταξύ μαθητών και γονέων και ο γραφειοκρατικός φόρτος εργασίας για την εμπλοκή των μελών της κοινότητας.
- Η συμπληρωματικότητα των έργων διαγενεακής μάθησης που υλοποιούνται από το σχολείο με τα κοινοτικά έργα είναι το κλειδί για την επίτευξη διευρυμένου αντικτύπου και διάδοσης.

Περίληψη της ομάδας εστίασης - Ρουμανία

Επισκόπηση

- Στην ομάδα εστίασης συμμετείχαν 9 εκπαιδευτικοί, 6 γυναίκες και 3 άνδρες, όλοι άνω των 40 ετών, όλοι με περισσότερα από 20 χρόνια διδακτικής εμπειρίας.
- Διδάσκουν διαφορετικά μαθήματα: 2 καθηγητές Γεωγραφίας, 1 καθηγητής Πολιτικής, Κοινωνικής Επιστήμης και Ιστορίας, 1 καθηγητής Φυσικής, 1 καθηγητής Ρομποτικής, 1 καθηγητής Τεχνικών μαθημάτων και 1 καθηγητής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.
- Όλοι οι εκπαιδευτικοί διδάσκουν σε αστικά σχολεία, 5 από αυτούς εργάζονται με χαρισματικούς μαθητές ή μαθητές προνομιούχων οικογενειών που έχουν την οικονομική δυνατότητα να υποστηρίξουν τα παιδιά τους, 4 από αυτούς εργάζονται με μειονεκτούντες μαθητές, από φτωχές ή ανάδοχες οικογένειες.
- 6 εκπαιδευτικοί διδάσκουν μαθητές από την ένατη έως την δωδέκατη τάξη (15-18 ετών), 2 εκπαιδευτικοί διδάσκουν μαθητές από την πέμπτη έως όγδοη τάξη (11-14 ετών) και 1 εκπαιδευτικός διδάσκει στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (6-10 ετών).

Εκπαίδευση για την Κλιματική Αλλαγή

- Όλοι οι εκπαιδευτικοί είναι εξοικειωμένοι με την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή.
- Όλοι οι εκπαιδευτικοί έχουν εμπλακεί σε έργα σχετική με την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή.
- Οι Ρουμάνοι εκπαιδευτικοί έχουν ένα υποχρεωτικό εθνικό πρόγραμμα σπουδών που δεν περιλαμβάνει την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή εκτός από κάποιο κεφάλαιο στο πρόγραμμα σπουδών της Γεωγραφίας.
- Τα περισσότερα από τα έργα που σχετίζονται με την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή οργανώνονται ως δραστηριότητες μη τυπικής μάθησης.
- Συμφωνούν ότι η εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή είναι πολύ σημαντική και θα πρέπει να περιλαμβάνει όχι μόνο εκπαιδευτικούς και μαθητές, αλλά όλη την κοινότητα, και αποδέχονται ότι τα τελευταία χρόνια το Υπουργείο Παιδείας έκανε κάποια πρόοδο στην προώθηση της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή στα σχολεία.

Διαγενεακή μάθηση

- Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ορίσουν τη διαγενεακή μάθηση, να κατανοήσουν και να εξηγήσουν τους στόχους της.
- Μόνο δύο εκπαιδευτικοί συμμετείχαν σε ένα έργο που σχετίζεται με τη διαγενεακή μάθηση. Επίσης, κατανοούν πόσο σημαντικό είναι για διαφορετικές γενιές να μαθαίνουν η μία από την άλλη.
- Και οι δύο εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι είχαν δυσκολίες στην εύρεση της κατάλληλης ομάδας στόχου και στην επιλογή των κατάλληλων δραστηριοτήτων.
- Όλοι οι εκπαιδευτικοί θεωρούν δύσκολο σε ένα τέτοιο έργο:
- Την εύρεση μιας ομάδας-στόχου πρόθυμης να αφιερώσει χρόνο σε αυτά τα έργα.

Έργο: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000085830

- Την εύρεση ηλικιωμένων που θα ήταν πρόθυμοι να συμμετάσχουν στο έργο και που θα μπορούσαν να συνεισφέρουν την εμπειρία και τις γνώσεις τους.
- Τη δημιουργία ενός ασφαλούς και άνετου περιβάλλοντος για αλληλεπίδραση μεταξύ ανθρώπων διαφορετικών γενεών.
- Τον προσδιορισμό και σχεδιασμό δραστηριοτήτων για την ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής και εμπλοκής των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία.

Τα σημαντικότερα προβλήματα που εντοπίστηκαν ήταν:

- Έλλειψη κατάρτισης για τους εκπαιδευτικούς.
 - Έλλειψη χρόνου, πόρων, κατάλληλων χώρων για δραστηριότητες.
 - Έλλειψη υποστήριξης από τη διεύθυνση του σχολείου (σε ορισμένες περιπτώσεις).
 - Προκαταλήψεις και στερεότυπα που σχετίζονται με τη μάθηση.
-
- Οι Ρουμάνοι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν τη σημασία της διαγενεακής μάθησης.
 - Οι Ρουμάνοι εκπαιδευτικοί έχουν υποχρεωτικά εθνικά προγράμματα σπουδών που δεν περιλαμβάνουν την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση ή την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή (εκτός από ορισμένα μαθήματα)
 - Γνωρίζουν ότι επιτρέπεται να διδάσκουν την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή ως προαιρετικό μάθημα, αλλά πρέπει να εκπαιδευτούν και να έχουν κάποια καθορισμένα μαθήματα, περιγράμματα μαθημάτων και ηλεκτρονικές πλατφόρμες.
 - Θα ήθελαν να μάθουν περισσότερα για αυτό το θέμα και να εμπλακούν σε αυτού του είδους τα έργα.
 - Όλοι οι Ρουμάνοι εκπαιδευτικοί θα ήθελαν να εμπλέξουν τους μαθητές σε έργα που σχετίζονται με τη διαγενεακή μάθηση και την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή, καθώς και σε δραστηριότητες για την ευαισθητοποίηση και την προώθηση της περιβαλλοντικής ιδιότητας του πολίτη στην κοινότητά τους, καθώς ζούνε σε μια από τις πιο μολυσμένες πόλεις της χώρας.
 - Δεν υπάρχουν πολλά παραδείγματα καλών πρακτικών στη διδασκαλία της διαγενεακής μάθησης.
 - Η έλλειψη ενδιαφέροντος, χρόνου και κατάλληλων πόρων θα μπορούσε να αποτελέσει πρόβλημα στην υλοποίηση τέτοιων έργων.
 - Θεωρούν αυτού του είδους τα έργα εξαιρετικά ωφέλιμα για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη: εκπαιδευτικούς, μαθητές, γονείς, κοινότητα στο σύνολό της.

Έργο: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000085830

- «Χάρη στη διαγενεακή προσέγγιση και την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ ηλικιωμένων και νεότερων ατόμων, οι ηλικιωμένοι θα βιώσουν μείωση του αισθήματος της απομόνωσης και του αποκλεισμού, καθώς θα μοιραστούν τις προηγούμενες εμπειρίες τους με μια νεότερη γενιά.»
- «Μερικές φορές μπορεί να είναι δύσκολο να συνεργαστείς με ενήλικες αν δεν έχεις υπόβαθρο στην εκπαίδευση ενηλίκων. Είναι σημαντικό πώς επιλέγετε την ομάδα των ενηλίκων, την εμπειρία τους.»
- «Είναι σημαντικό να εντοπιστούν άτομα μεγαλύτερης ηλικίας που θα ήταν πρόθυμα να συμμετάσχουν στο έργο και που θα μπορούσαν να συνεισφέρουν την εμπειρία και τις γνώσεις τους, να δημιουργηθεί ένα ασφαλές και άνετο περιβάλλον για την αλληλεπίδραση μεταξύ ανθρώπων διαφορετικών γενεών, να εντοπιστούν και να σχεδιαστούν δραστηριότητες για την ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής και εμπλοκής των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία και την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών και μεθόδων διδασκαλίας για την εξασφάλιση αποτελεσματικής και ελκυστικής μάθησης για όλους.»

Περίληψη της ομάδας εστίασης - Βουλγαρία

Επισκόπηση

Ηλικία	35-55
Φύλο	5 γυναίκες
Διδακτική εμπειρία	10-20 χρόνια διδακτικής εμπειρίας
Τύπος παιδαγωγικής προσέγγισης	Παραδοσιακή, Συμμετοχική, Αντίστροφη, Μάθηση με βάση το έργο
Προφίλ μαθητών	ανάμεικτο κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο
Τύπος σχολείου	3 δημοτικά σχολεία, 2 λύκεια

Εκπαίδευση για την Κλιματική Αλλαγή – αυθόρμητες επικλήσεις

Καθώς η εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή δεν αποτελεί μέρος του σχολικού προγράμματος σπουδών στη Βουλγαρία και το θέμα δε θίγεται άμεσα στα εκπαιδευτικά εγχειρίδια, οι συμμετέχοντες στην ομάδα εστίασης τόνισαν τα ακόλουθα σημεία:

«Εάν πιστεύουμε πραγματικά ότι το μέλλον είναι στα χέρια των σημερινών μαθητών, πρέπει να ενθαρρύνουμε τα παιδιά να αναζητήσουν πραγματικά λύσεις στις προκλήσεις του μέλλοντος.»

«Μαθαίνοντας για την κλιματική αλλαγή, τις ιδέες που προεσβύονται και την ευκαιρία για τους ίδιους τους μαθητές να εμπλακούν στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, θα κάνουμε ένα βήμα για να έχουμε αύριο πιο ενδυναμωμένους, ενεργούς και υπεύθυνους πολίτες.»

«Σκοπός της εκπαίδευσης για το κλίμα είναι να αναπτύξει μια ενδεδειγμένη κατανόηση των κρίσεων του κλίματος και της βιοποικιλότητας, τις βαθύτερες αιτίες και τις συνέπειές τους, να βοηθήσει στην εξεύρεση βιώσιμων λύσεων σε αυτές τις κρίσεις και να ενδυναμώσει τους μαθητές να συμμετάσχουν ενεργά στη δημιουργία μιας πραγματικά δίκαιης και βιώσιμης κοινωνίας.»

«Οι συνεχιζόμενες κρίσεις του κλίματος και της βιοποικιλότητας είναι ένα πολύπλευρο επιστημονικό, κοινωνικό και ηθικό πρόβλημα και ο μετριασμός τους απαιτεί συνολική κατανόηση των αιτιών και των συνεπειών.»

«Μέσω της υποχρεωτικής εξειδικευμένης κατάρτισης και της μακροπρόθεσμης επαγγελματικής εξέλιξης, εμείς οι εκπαιδευτικοί πρέπει να εφοδιαστούμε με τις γνώσεις και τα εργαλεία ώστε να μπορέσουμε να ενσωματώσουμε την εκπαίδευση για το κλίμα σε κάθε μάθημα.»

Εκπαίδευση για την Κλιματική Αλλαγή – κίνητρο και χρήση στο εκπαιδευτικό σύστημα της Βουλγαρίας

Η εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή προβλεπόταν να ενσωματωθεί στο σχολικό πρόγραμμα το φθινόπωρο του 2022. Μέχρι στιγμής, καθορισμένο υλικό και, πιο συγκεκριμένα, ένα εγχειρίδιο με καθορισμένο διδακτικό υλικό, έτοιμα μαθήματα και ιδέες για μάθηση βάσει έργου (project-based learning) για την οικολογία και την κλιματική αλλαγή είναι διαθέσιμο σε όλα τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς στη Βουλγαρία. Το εγχειρίδιο είναι κατάλληλο για μαθητές από την πέμπτη έως τη δωδέκατη τάξη. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην τάξη, σε συλλόγους ενδιαφέροντος που έχουν σχέση με την οικολογία ή με βάση το γνωστικό αντικείμενο με την αντίστοιχη προσαρμογή. Το εγχειρίδιο είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για σχολεία που διαθέτουν εξοπλισμένες τάξεις STEM ή για εκείνα με εξειδικευμένα προφίλ, όπως γεωργικά λύκεια, επαγγελματικά λύκεια μεταφορών.

Εκπαίδευση για την Κλιματική Αλλαγή – ανάγκες για κατάρτιση

Όλοι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι η αποτελεσματική εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή απαιτεί καλά προετοιμασμένους και καλά υποστηριζόμενους εκπαιδευτικούς που διαθέτουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τους πόρους που απαιτούνται για να εμπλέξουν τους μαθητές να μάθουν για αυτό το κρίσιμο ζήτημα.

Εκπαίδευση για την Κλιματική Αλλαγή – δυσκολίες στη διδασκαλία για την κλιματική αλλαγή

Η διδασκαλία της κλιματικής αλλαγής στα σχολεία μπορεί να παρουσιάσει μια σειρά από προκλήσεις για τους εκπαιδευτικούς. Ακολουθούν μερικές από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί, όταν διδάσκουν την κλιματική αλλαγή στη Βουλγαρία:

- Διαμάχη και πόλωση: Η κλιματική αλλαγή είναι ένα εξαιρετικά πολιτικοποιημένο και αμφιλεγόμενο ζήτημα και μερικές φορές αντιμετωπίζουμε αντίσταση από μαθητές, γονείς ή συναδέλφους που έχουν διαφορετικές απόψεις για το θέμα.
- Έλλειψη πόρων και υλικών: είναι η κύρια πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί – υπάρχει ανάγκη για υψηλής ποιότητας πόρους και υλικά για χρήση στα μαθήματά τους για την κλιματική αλλαγή.
- Έλλειψη κατάρτισης/υποστήριξης: οι εκπαιδευτικοί δεν είναι επαρκώς εκπαιδευμένοι ή δεν υποστηρίζονται για να διδάξουν αποτελεσματικά την κλιματική αλλαγή.
- Χρονικοί περιορισμοί: καθώς η εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή δεν περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα σπουδών, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να προσαρμόσουν ορισμένες τάξεις, προκειμένου να αφιερώσουν λίγο χρόνο στην εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή στις τάξεις.

Διαγενεακή μάθηση – αυθόρμητοι συνειρμοί

Αν και δεν είναι όλοι οι εκπαιδευτικοί εξοικειωμένοι με τον όρο «διαγενεακή μάθηση», πολλοί είναι πιθανό να έχουν εμπειρία με αυτόν σε κάποια μορφή. Εδώ είναι μερικά από τα πράγματα που μοιράστηκαν οι εκπαιδευτικοί σχετικά με τη διαγενεακή μάθηση:

- «Η διαγενεακή μάθηση μπορεί να ωφελήσει εκπαιδευόμενους όλων των ηλικιών, συμπεριλαμβανομένων παιδιών, νέων, ενηλίκων και ηλικιωμένων. Οι νεότεροι εκπαιδευόμενοι μπορούν να επωφεληθούν από τη σοφία και την εμπειρία των μεγαλύτερων εκπαιδευόμενων, ενώ οι μεγαλύτεροι εκπαιδευόμενοι μπορούν να επωφεληθούν από τις φρέσκες προοπτικές και την

Έργο: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000085830

ενέργεια των νεότερων εκπαιδευόμενων.»

- «Η διαγενεακή μάθηση μπορεί να προωθήσει τη σύνδεση και την κατανόηση μεταξύ διαφορετικών ηλικιακών ομάδων. Μπορεί να βοηθήσει στην κατάρριψη των στερεοτύπων και στην προώθηση του αμοιβαίου σεβασμού και εκτίμησης.»
- «Η διαγενεακή μάθηση μπορεί να δημιουργήσει πιο διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης, όπου εκπαιδευόμενοι διαφορετικών ηλικιών, υπόβαθρου και εμπειριών μπορούν να μάθουν ο ένας από τον άλλο.»

Διαγενεακή μάθηση – κίνητρο, χρήσεις στις εκπαιδευτικές πρακτικές

- Η διαγενεακή μάθηση δεν είναι γνωστή πρακτική στο βουλγαρικό εκπαιδευτικό σύστημα.
- Οι εκπαιδευτικοί δεν εφαρμόζουν τη διαγενεακή μάθηση σε συμβατικές σχολικές δραστηριότητες.
- Σε αρκετές περιπτώσεις, διοργανώθηκαν ορισμένες δραστηριότητες που συγκέντρωσαν διαφορετικές ηλικιακές ομάδες για μάθηση και συνεργασία:
 - προγράμματα ανάγνωσης που περιλαμβάνουν μαθητές που διαβάζουν σε και με ηλικιωμένους σε τοπικούς οίκους ευγηρίας ή κοινότητες συνταξιούχων.
 - συνεντεύξεις με παλαιότερες γενιές, όπου οι μαθητές παίρνουν συνεντεύξεις από ηλικιωμένους στην κοινότητά τους για τις εμπειρίες και τις ιστορίες της ζωής τους.
 - δραστηριότητες κηπουρικής που περιλαμβάνουν μαθητές και ηλικιωμένους που εργάζονται μαζί για τη φύτευση και τη συντήρηση σχολικών κήπων.

«Δημιουργώντας ευκαιρίες για μαθητές και ηλικιωμένους να συνεργαστούν, τα σχολεία μπορούν να προωθήσουν μια κουλτούρα δια βίου μάθησης και συμμετοχής στην κοινότητα.»

Συμπέρασμα

Η εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή εξακολουθεί να μην αποτελεί προτεραιότητα στις βουλγαρικές εκπαιδευτικές πρακτικές.

Κατά τη διάρκεια της τρέχουσας σχολικής χρονιάς, έγινε ένα βήμα προς τα εμπρός για την ενσωμάτωση της κλιματικής αλλαγής στη σχολική εκπαίδευση.

Υπάρχει ένα ειδικό εγχειρίδιο για την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή, ωστόσο οι εκπαιδευτικοί πρέπει να καταρτιστούν για το πώς να το εφαρμόζουν σε διαφορετικές τάξεις.

Μερικές από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στη διδασκαλία της κλιματικής αλλαγής περιλαμβάνουν:

- έλλειψη πόρων και υλικών που είναι ελκυστικά για τους μαθητές,
- έλλειψη διαδραστικών δραστηριοτήτων κατάρτισης για τους εκπαιδευτικούς,
- χρονικοί περιορισμοί, καθώς επί του παρόντος οι εκπαιδευτικοί πρέπει να αφιερώσουν συγκεκριμένο χρόνο από τα μαθήματα για να θίξουν το θέμα της κλιματικής αλλαγής.

Η διαγενεακή μάθηση μπορεί να είναι μια πολύτιμη προσέγγιση στις εκπαιδευτικές πρακτικές, ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί δεν την εφαρμόζουν συχνά στις εκπαιδευτικές πρακτικές τους.

Έργο: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000085830

Οι περισσότεροι από τους εκπαιδευτικούς δεν γνωρίζουν τα οφέλη της διαγενεακής μάθησης ή δεν την έχουν βιώσει στη δική τους εκπαίδευση ή διδακτικές πρακτικές.

Γ . Περίληψη όλων των χωρών

Ευαισθητοποίηση γύρω από το θέμα και τα στοιχεία του πλαισίου:

Για τη Γαλλία, την Κύπρο και τη Βουλγαρία: Η κλιματική αλλαγή δεν είναι ακόμα πολύ γνωστός όρος για τους εκπαιδευτικούς, δεν αποτελεί ακόμη μέρος του προγράμματος σπουδών της επίσημης εκπαίδευσης και απαιτεί διαδραστική κατάρτιση για τους εκπαιδευτικούς.

Η διαγενεακή μάθηση είναι ένας άγνωστος όρος από τους δασκάλους «Δεν έχω ξανακούσει αυτόν τον όρο» αλλά στο πλαίσιο κατάλαβε τη σημασία του.

Για τη Ρουμανία και την Ελλάδα, όλοι οι δάσκαλοι είναι εξοικειωμένοι με την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή. «Το υπουργείο Παιδείας σημείωσε κάποια πρόοδο στην προώθηση της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή στα σχολεία». Μπορούν να ορίσουν, επίσης, τη διαγενεακή μάθηση, να κατανοήσουν και να εξηγήσουν τους στόχους της (αλλά αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη δημιουργία δραστηριοτήτων).

Για την Ελλάδα, υπάρχει μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και επένδυση από την πλευρά του διδακτικού προσωπικού, αλλά οι μεθοδολογίες εξακολουθούν να φαίνονται ασαφείς: «Έχω υλοποιήσει έργα με ανταλλαγές μαθητών, βιωματικές και διεπιστημονικές δραστηριότητες, αλλά κανένα από αυτά δεν είχε συστηματική συμμετοχή γονέων ή διαφορετικών ηλικιακών ομάδων.»

Ενδιαφέρον για το θέμα:

Όταν αναφέρεται το θέμα, υπάρχει γενική έλλειψη γνώσης ως προς τα περιγράμματα που μπορεί να πάρει ο όρος «διαγενεακή». Ωστόσο, το θέμα ενδιαφέρει τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην έρευνα, οι οποίοι αγωνίζονται για το «άνοιγμα» του σχολείου προς την κοινωνία των πολιτών.

«Μου φαίνεται απαραίτητο να το σκεφτώ έτσι, γιατί διαφορετικά υπάρχει ένα μέρος από αυτό που βιώνουν τα παιδιά στο σχολείο που μένει στο σχολείο και ωστόσο είναι απαραίτητο να το μοιραστούμε.»
«Η αλλαγή των συνηθειών όσον αφορά την κλιματική αλλαγή επηρεάζει την καθημερινή ζωή των ανθρώπων ανεξάρτητα από την ηλικία τους. Ως εκ τούτου, οι παλαιότερες και οι νεότερες γενιές μπορούν να συνεργαστούν για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής από άτομο σε τοπικό επίπεδο.»

Όλοι οι εκπαιδευτικοί που ερωτήθηκαν φαίνονται πεπεισμένοι για το ενδιαφέρον του θέματος, ακόμα κι αν για κάποιους η καθιέρωση αυτής της συνεργασίας μεταξύ διαφόρων φορέων φαίνεται περίπλοκη, η κοινή επιθυμία να φέρουν διαφορετικές γενιές στο σχολείο έχει νόημα.

«Η διαγενεακή μάθηση είναι ένα σημαντικό μέρος της Δια Βίου Μάθησης, όπου οι γενιές εργάζονται σε ένα κοινό περιβάλλον για να αναπτύξουν δεξιότητες, αξίες και γνώσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, η εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή είναι μια διαρκής μαθησιακή διαδικασία και, ως εκ τούτου, μπορεί να γίνει πεδίο δημιουργικού διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών ηλικιακών ομάδων.»

Εμπόδια που αναφέρθηκαν:

- Ο δάσκαλος έχει μια κλασική αρχική κατάρτιση. Η προσφερόμενη εκπαίδευση ανταποκρίνεται

Έργο: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000085830

ελάχιστα ή όχι στις ανάγκες, τις επιθυμίες τους να αγκυροβοληθούν σε σύγχρονα θέματα (βλ. ανατροφοδότηση OCCE σχετικά με την έλλειψη νοήματος στη μάθηση).

«Μας προσφέρεται πάντα πολύ τεχνική εκπαίδευση στα γαλλικά μαθηματικά»

Οι περισσότεροι από τους εκπαιδευτικούς δεν γνωρίζουν τα οφέλη της διαγενεακής μάθησης ή δεν την έχουν βιώσει στη δική τους εκπαίδευση ή διδακτικές πρακτικές.

- Ο χρόνος είναι ένας δεύτερος περιορισμός εγγενής στη γαλλική εκπαίδευση. Ένα πολύ πλήρες πρόγραμμα, υποχρεωτικές σχετικές δραστηριότητες που επιβαρύνουν το χρονοδιάγραμμα, αφήνοντας ελάχιστο χώρο για εξωτερικές δραστηριότητες, εάν δεν προβλέπονται. *«Προσπαθούμε να δημιουργήσουμε από κοινού γέφυρες με φορείς (εκτός του κύκλου της Εθνικής Εκπαίδευσης) εδώ και πολύ καιρό, αλλά στην πράξη δεν λειτουργεί. Στο δημοτικό σχολείο, πρέπει να υπάρχει θέληση και πρωτοβουλία των δασκάλων.»*
- Η δυσκολία να φέρει (κάποιος) έναν ομιλητή εκτός του κύκλου της Εθνικής Εκπαίδευσης, το προτιμώμενο σημείο πρόσβασης παραμένει ο εκπαιδευτικός, είναι στο χέρι του να πείσει τη διοίκησή του για το ενδιαφέρον του προτεινόμενου έργου.
- Το σχολείο εξακολουθεί να είναι ένας χώρος που παραμένει άδυτο για οικογένειες. Ελάχιστες γέφυρες για την ενίσχυση του δεσμού μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών εκτός από τα κλασικά αιτήματα για σχολικές εξόδους και άλλες εορταστικές εκδηλώσεις. *«Στη Γαλλία το σχολείο πρέπει να είναι ένα παρεκκλήσι, ένα κλειστό μέρος, στη βάση το σχολείο της δημοκρατίας ήταν για να φτιάξει μαύρους ουσάρους της δημοκρατίας, και είναι πάντα αποδοκιμαστικό όταν φέρνουμε τους γονείς. Προσωπικά, είναι λάθος, η κοινωνία πρέπει να προσεγγίσει την οικογένεια και το αντίστροφο, ειδικά για τα παιδιά που δεν έχουν αυτό το πολιτισμικό κεφάλαιο, είναι ευθύνη του σχολείου να προσεγγίσει τις οικογένειες, και εκτός από τις στιγμές μεταγραφής δεν υπάρχει ποτέ καμία συνεργατική δουλειά στα έργα. Και οι οικογένειες συχνά δεν περνούν από την πόρτα του σχολείου. Νομίζω ότι προέρχεται από το σχολείο, το οποίο δεν προσφέρει, και ξαφνικά οι γονείς υποχωρούν και δεν επιστρέφουν. Είναι πολιτισμικό»*
- Ελάχιστη επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών, καμία κουλτούρα «μοιράσματος» στο διδακτικό περιβάλλον, που τους τοποθετεί σε μια κλασική ρουτίνα, όπου οι δυνατότητες συνεργασίας είναι λίγες ή σχεδόν ανύπαρκτες.

Παράγοντες που διευκολύνουν την ένταξη της διαγενεακής μάθησης για την κλιματική αλλαγή:

- Ενσωμάτωση των έργων διαχρονικά στο σύστημα των σχολικών έργων προκειμένου να διευκολυνθεί η σταθεροποίηση των παρεμβάσεων με όλο το διδακτικό προσωπικό. *«Υπάρχουν πολλές παράμετροι: αλλαγή των προγραμμάτων για να επανέλθει αυτό το θέμα στο επίκεντρο, εθνική βούληση μέσω επιθεώρησης και πρυτανείας, συμπεριλαμβανομένης της στο σχολικό έργο. Το έργο του σχολείου είναι πολύ σημαντικό. Υπάρχουν διαφορετικές συμμετοχές, αλλά θα πρέπει να γίνει με σφαιρικό και συλλογικό τρόπο, και όχι πάνω από ένα χρόνο, αλλά σταθεροποιημένο στο χρόνο.»*
- Προωθήστε τη διάδοση των προτάσεων «έργων» από τον εκπαιδευτικό που παραμένει ο πιο προσιτός πρεσβευτής για την είσοδό τους στο σχολείο: *«Η υποχρεωτική συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μελών είναι υψίστης σημασίας για τη δημιουργία μιας ομάδας πρόθυμης να επιτύχει ουσιαστικά μαθησιακά αποτελέσματα και να επιτύχει μαθησιακούς στόχους για την κλιματική αλλαγή. Ωστόσο, δεν ξέρω πώς μπορούμε να επιτύχουμε αυτό το είδος «υποχρεωτικής» συμμετοχής, καθώς η εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή δεν είναι υποχρεωτικό μάθημα του επίσημου προγράμματος σπουδών, μόνο μέσω της ενσωμάτωσής του*

στο κύριο πρόγραμμα σπουδών, και πάλι θα είναι δύσκολο. Υποθέτω ότι πρέπει επίσης να βασιζόμαστε στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών της ομάδας.»

- Τηρήστε τα ημερολόγια-χρονοδιαγράμματα εκ των προτέρων για να αποφύγετε την υπερβολική παρότρυνση των εκπαιδευτικών κατά τη διάρκεια δημοφιλών περιόδων (κύκλος κολύμβησης, καλοκαιρινή κατασκήνωση και άλλα επαναλαμβανόμενα έργα)
- Προώθηση των ανταλλαγών μεταξύ εκπαιδευτικών με εγκάρσιο τρόπο: τόσο για ανταλλαγές πρακτικών όσο και για το άνοιγμα του παγκόσμιου σχολείου.
- Προώθηση προτάσεων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (για να ξεπεραστούν προβλήματα χρόνου) διατηρώντας παράλληλα μια εφάπαξ μορφή συναντήσεων (για την ενίσχυση της παρεπόμενης συνεργασίας και της διαφάνειας των δασκάλων και κατ' επέκταση, από το σχολείο στις οικογένειες). «Από την εμπειρία μου από την καθημερινή διδακτική πρακτική, οι δάσκαλοι χρειάζονται επίσης υποστήριξη για την υλοποίηση τέτοιων έργων, εννοώ έτοιμες προς χρήση δραστηριότητες, οδηγίες βήμα προς βήμα κ.λπ. Η αλήθεια είναι ότι ο φόρτος εργασίας μας είναι ήδη μεγάλος και ο σχεδιασμός έργων ολόκληρης της κοινότητας απαιτεί χρόνο και πόρους.»

Δ . Συμπέρασμα

Αυτή η έκθεση εξετάζει τις απόψεις εκπαιδευτικών από πέντε διαφορετικές χώρες (Κύπρος, Ελλάδα, Βουλγαρία, Γαλλία και Ρουμανία) σχετικά με τα θέματα της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή και της διαγενεακής μάθησης. Οι εκπαιδευτικοί ρωτήθηκαν σχετικά με την κατανόηση αυτών των θεμάτων, τις εμπειρίες τους στη διδασκαλία τους και τις απόψεις τους σχετικά με τη σημασία αυτών των θεμάτων στην εκπαίδευση των νέων. Η έρευνα μας έδειξε ότι οι εκπαιδευτικοί σε όλες τις χώρες γνωρίζουν προσωπικά το θέμα της κλιματικής αλλαγής στα νοικοκυριά, αλλά και στο σχολείο. Οι ερωτηθέντες βλέπουν κυρίως ένα σχετικό πλαίσιο για την κλιματική αλλαγή. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι η εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή αποτελεί κρίσιμο μέλημα για τους νέους, αλλά υπάρχουν σημαντικές διαφορές στον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουν τη διδασκαλία αυτού του μαθήματος με βάση τη χώρα καταγωγής τους.

Για παράδειγμα, οι εκπαιδευτικοί στην Κύπρο και τη Βουλγαρία τείνουν να εστιάζουν στις περιβαλλοντικές συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, ενώ οι εκπαιδευτικοί στη Γαλλία και τη Ρουμανία δίνουν έμφαση στις κοινωνικές και πολιτικές πτυχές του ζητήματος. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί στη Ρουμανία είναι οι πιο διατεθειμένοι να ενσωματώσουν τη διαγενεακή μάθηση στη διδασκαλία τους για την κλιματική αλλαγή. Αυτά τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία της εξέτασης των πολιτισμικών και εκπαιδευτικών διαφορών για την ανάπτυξη αποτελεσματικών και κατάλληλων για το πλαίσιο εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την κλιματική αλλαγή.

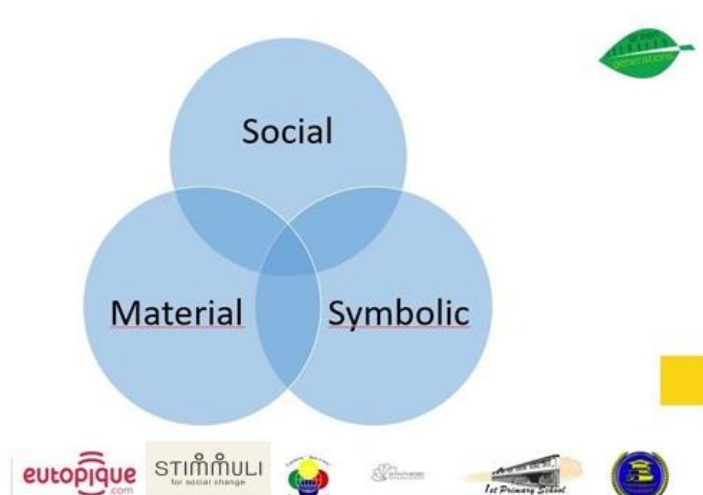
Ακολουθούν τα συμπεράσματα που υπογραμμίζουν τι έχουμε μάθει, τα εμπόδια και τις ευκαιρίες για έργα διαγενεακής μάθησης:

1. Στην Ελλάδα, ορισμένοι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι είναι κίνητρο να εισαγάγουν την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή, αλλά οι χρονικοί περιορισμοί, η έλλειψη κατάρτισης και πόρων και οι γραφειοκρατικές διαδικασίες αποτελούν σημαντικές προκλήσεις. Προέκυψαν διαφορετικές αναπαραστάσεις της κλιματικής αλλαγής, με ορισμένους εκπαιδευτικούς να επικεντρώνονται στην πρόληψη και άλλους να τονίζουν τις αρνητικές συνέπειες. Οι λέξεις-κλειδιά που σχετίζονται με δράσεις φιλικές προς το κλίμα περιελάμβαναν: ανακύκλωση, εξοικονόμηση ενέργειας,

ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και δενδροφύτευση. Οι προκλήσεις στην εφαρμογή της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή περιελάμβαναν: περιορισμένο χρόνο, πολυπληθείς τάξεις και έλλειψη πόρων. Ωστόσο, οι δάσκαλοι ανέφεραν θετικές εμπειρίες με αυξημένο ενδιαφέρον των μαθητών. Για την ανάπτυξη και την προώθηση της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή, οι εκπαιδευτικοί πρότειναν τη συμμετοχή τοπικών αρχών, ΜΚΟ και γονέων και χρήση παιδαγωγικών προσεγγίσεων, όπως η βιωματική μάθηση και τα ψηφιακά εργαλεία. Όσον αφορά τη διαγενεακή μάθηση, οι εκπαιδευτικοί έδωσαν έμφαση στο χάσμα των γενεών, στον πολιτισμό και στη μεταφορά γνώσης. Μερικοί εκπαιδευτικοί υλοποίησαν έργα διαγενεακής μάθησης με θετικά αποτελέσματα. Παρά τα εμπόδια, οι εκπαιδευτικοί παρατήρησαν μια θετική στροφή προς τις πράσινες πρακτικές και τη συμμετοχή των μαθητών σε έργα βιωσιμότητας.

2. Στη Γαλλία, οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί εκφράζουν ανησυχίες για την έλλειψη ολοκληρωμένης εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή στο σχολικό πρόγραμμα σπουδών. Αναγνωρίζουν ότι το ζήτημα του περιβάλλοντος συχνά παραμελείται και τυγχάνει μικρής προσοχής στο εθνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο. Υπογραμμίζουν επίσης τη δυσκολία υλοποίησης προγραμμάτων διαγενεακής μάθησης λόγω της παραδοσιακής αντίληψης του σχολείου στη Γαλλία ως κλειστού χώρου όπου έχουν θέση μόνο δεξιότητες και προγράμματα που αναγνωρίζονται από την εθνική εκπαίδευση. Ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν ενδιαφέρον για το «άνοιγμα» των σχολείων στην κοινωνία των πολιτών και τονίζουν τη σημασία της ανταλλαγής εμπειριών που έζησαν στο σχολείο με την κοινότητα. Για τη Γαλλία, συνιστάται η ενσωμάτωση προγραμμάτων διαγενεακής μάθησης στο σχολικό πρόγραμμα σπουδών και η διάδοσή τους από τους εκπαιδευτικούς. Προτείνεται επίσης η τήρηση των ημερολογίων-χρονοδιαγραμμάτων των εκπαιδευτικών, οι ανταλλαγές μεταξύ των εκπαιδευτικών και οι προτάσεις για εξ αποστάσεως κατάρτιση.
3. Οι εκπαιδευτικοί που ρωτήθηκαν στην Κύπρο κατανοούν τη σημασία της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή. Γνωρίζουν τις περιβαλλοντικές συνέπειες της κλιματικής αλλαγής και την ανάγκη ευαισθητοποίησης των νεότερων γενεών σχετικά με αυτά τα ζητήματα. Ωστόσο, τονίζουν ότι η εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή δεν είναι ακόμη πλήρως ενσωματωμένη στο σχολικό πρόγραμμα. Πιστεύουν ότι πρέπει να καταβληθούν επιπρόσθετες προσπάθειες για να παρασχεθούν στους εκπαιδευτικούς τα εργαλεία και οι πόροι που απαιτούνται για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτού του θέματος στην τάξη. Στην Κύπρο, οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν χρονικούς περιορισμούς και εθνικές προτεραιότητες του προγράμματος σπουδών που τους εμποδίζουν να εργαστούν σε πρόσθετα έργα. Υπάρχει περιορισμένη γνώση της διαγενεακής μάθησης και της αλληλεπίδρασης μεταξύ των γενεών, αλλά υπάρχει δυνατότητα εάν εφαρμοστεί η κατάλληλη εκπαίδευση, η πρακτική μάθηση, τα διαδραστικά εργαστήρια και η ενσωμάτωση στο πρόγραμμα σπουδών.
4. Στη Ρουμανία, οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί έχουν επίγνωση της σημασίας της διαγενεακής μάθησης. Κατανοούν τους στόχους της διαγενεακής μάθησης και αναγνωρίζουν τη σημασία της για τις διαφορετικές γενιές, το να μαθαίνουν η μία από την άλλη. Ωστόσο, αναφέρουν προκλήσεις στην εύρεση της κατάλληλης ομάδας-στόχου και στην επιλογή κατάλληλων δραστηριοτήτων. Θεωρούν την εύρεση μιας ομάδας-στόχου πρόθυμης να συμμετάσχει, τον εντοπισμό ηλικιωμένων που είναι πρόθυμοι να συνεισφέρουν την εμπειρία και τις γνώσεις τους, τη δημιουργία ενός ασφαλούς και άνετου περιβάλλοντος για αλληλεπίδραση μεταξύ διαφορετικών γενεών και τον σχεδιασμό δραστηριοτήτων για την ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής ως δύσκολες πτυχές τέτοιων έργων. Παρά αυτά τα εμπόδια, οι Ρουμάνοι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν την ενσωμάτωση της διαγενεακής μάθησης στη διδασκαλία τους και εκφράζουν την επιθυμία να μάθουν περισσότερα για αυτήν την προσέγγιση. Τέλος, ακόμα κι αν στη Ρουμανία, οι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν τη σημασία της διαγενεακής μάθησης, αντιμετωπίζουν υποχρεωτικά εθνικά προγράμματα σπουδών που δεν περιλαμβάνουν εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή. Θα ήθελαν περισσότερες πληροφορίες και κατάρτιση, καθώς και να εμπλέξουν τους μαθητές σε έργα που σχετίζονται με τη διαγενεακή μάθηση και την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή.

5. Στη Βουλγαρία, οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν επίσης τη σημασία της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή. Έχουν συμμετάσχει σε έργα που σχετίζονται με αυτό το θέμα και γνωρίζουν τις επιπτώσεις του στο περιβάλλον και την κοινωνία. Ωστόσο, σημειώνουν ότι η εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή συχνά προσεγγίζεται μεμονωμένα, χωρίς άμεσες συνδέσεις με άλλα θέματα. Υπογραμμίζουν τη σημασία της ενσωμάτωσης αυτού του θέματος διαθεματικά στο σχολικό πρόγραμμα για την ενίσχυση της συνάφειας και της αποτελεσματικότητάς του. Στη Βουλγαρία, η εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή δεν αποτελεί προτεραιότητα, αλλά υπάρχει ένα εγχειρίδιο για το θέμα. Οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν προκλήσεις, όπως η έλλειψη ελκυστικών πόρων και υλικών και περιορισμένες διαδραστικές δραστηριότητες κατάρτισης. Η διαγενεακή μάθηση δεν εφαρμόζεται συχνά στις εκπαιδευτικές πρακτικές, αλλά θα μπορούσε να είναι πολύτιμη, εάν οι εκπαιδευτικοί γνώριζαν τα οφέλη της.

Κατά την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού προγράμματος πρέπει να ληφθούν υπόψη τρεις περιορισμών.

Φυσικοί, υλικοί περιορισμοί:

- για τις συνθήκες διδασκαλίας: διαθέσιμος χρόνος (και ακόμη περισσότερο, για διδασκαλία εκτός του προγράμματος)
- γνώση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών του αντικειμένου
- γνώση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών για την εκμάθηση μιας νέας μορφής μάθησης
- βιωσιμότητα της μάθησης με την πάροδο του χρόνου (αναλογία κόστους/οφέλους του χρόνου που επενδύεται)

Κοινωνικοί περιορισμοί:

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Έργο: 2022-1-FR01-KA220-SCH-000085830

- το θέμα της κλιματικής αλλαγής μπορεί να φαίνεται σε ορισμένες ομάδες (γονείς, εκπαιδευτικό προσωπικό) λιγότερο ουσιαστικό από τις βασικές γνώσεις και λιγότερο ελπιδοφόρο όσον αφορά την κατάρτιση.
- οι πληθυσμοί που θα συμμετάσχουν στη διαδικασία της διαγενεακής μάθησης, των οποίων η εκπαίδευση στο θέμα των βιώσιμων δεξιοτήτων δεν είναι γνωστή.
- η ανάγκη συμμετοχής πολλών ενδιαφερομένων, αλλά ένα σχολείο που συχνά είναι «άδυτο», αποκομμένο από την κοινότητά του και ως εκ τούτου δύσκολο να εμπλέξει τους κατάλληλους φορείς.

Συμβολικοί περιορισμοί:

- το θέμα της κλιματικής αλλαγής είναι πολύ αμφιλεγόμενο ως προς την εικόνα (θετική πλευρά: ευκαιρία για αλλαγή, αρνητική πλευρά: καταστροφή και κλιματική ανησυχία),
- Η μάθηση μεταξύ των γενεών είναι γενικά άγνωστη με πολύ βασικές αναπαραστάσεις: οι ηλικιωμένοι μιλούν με νεότερους. Ο συμβολισμός της γνώσης που διδάσκεται στο σχολείο από τους δασκάλους και συχνά με παραδοσιακό τρόπο, από πάνω προς τα κάτω.

Συμπερασματικά, τα ευρήματα από τις πέντε χώρες που εξετάστηκαν παρέχουν πολύτιμες γνώσεις σχετικά με την ευκαιρία ανάπτυξης προγραμμάτων διαγενεακής μάθησης για την κλιματική αλλαγή. Ο επείγων χαρακτήρας και η σημασία της αντιμετώπισης αυτού του θέματος είναι εμφανείς στις προοπτικές των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών. Αναγνωρίζουν την επιτακτική ανάγκη εκπαίδευσης των μαθητών σχετικά με την κλιματική αλλαγή και την προώθηση βιώσιμων συμπεριφορών.

Ωστόσο, υπάρχουν αρκετοί περιορισμοί σε κάθε χώρα που εμποδίζουν την εφαρμογή τέτοιων προγραμμάτων. Οι οργανωτικές προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένου του περιορισμένου χρόνου και των πόρων, θέτουν εμπόδια στην αποτελεσματική ενσωμάτωση της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή στο πρόγραμμα σπουδών. Επιπλέον, οι διαφορές στα εκπαιδευτικά προγράμματα, τις πολιτικές επιλογές και τα πολιτιστικά πλαίσια επηρεάζουν τον βαθμό στον οποίο η κλιματική αλλαγή έχει προτεραιότητα στα σχολεία.

Παρά την ύπαρξη αυτών των προκλήσεων, υπάρχουν ενθαρρυντικά σημάδια προόδου. Οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν αυξημένο ενδιαφέρον και δέσμευση των μαθητών όταν η εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή ενσωματώθηκε στις διδακτικές τους πρακτικές. Τα έργα διαγενεακής μάθησης επισημάνθηκαν επίσης ως επιτυχημένες προσεγγίσεις, γεφυρώνοντας το χάσμα γενεών και διευκολύνοντας τη μεταφορά γνώσης.

Για την προώθηση της εκπαίδευσης για την κλιματική αλλαγή σε αυτές τις χώρες, είναι σημαντικό να αντιμετωπιστούν οι περιορισμοί που έχουν εντοπιστεί. Η συνεργασία με τις τοπικές αρχές, τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και τους γονείς μπορεί να προσφέρει ουσιαστική υποστήριξη και πόρους. Επιπλέον, η υιοθέτηση παιδαγωγικών προσεγγίσεων, όπως η βιωματική μάθηση και η χρήση ψηφιακών εργαλείων, μπορεί να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας για την κλιματική αλλαγή.

Συνολικά, τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία της ενσωμάτωσης προγραμμάτων διαγενεακής μάθησης για την κλιματική αλλαγή στα εκπαιδευτικά συστήματα. Ξεπερνώντας τις προκλήσεις και αξιοποιώντας τις ευκαιρίες, αυτές οι χώρες μπορούν να ενδυναμώσουν τους μαθητές να γίνουν περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένοι πολίτες, προωθώντας ένα βιώσιμο μέλλον για τις επόμενες γενιές.

